

N:o 53.

Ank. till Riksd. kansli den 28 april 1896, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående godkännande af uppgjort förslag i fråga om uppförande vid Kristinehamns hospital för Vermlands läns räkning af en vårdanstalt för sinnessjuka. (2:a U. A.)

I en den 6 december 1895 till Riksdagen afåten proposition (n:o 20) har Kongl. Maj:t — sedan, på sätt propositionen bifogadt statsrådsprotokoll öfver ecklesiastikärenden för samma dag utvisade, Vermlands läns landsting gjort framställning att för sinnessjukes vård i de fall, som omförmäldes i § 41 af stadgan angående sinnessjuka den 2 november 1883, få för landstingets räkning och på dess bekostnad å hospitalets vid Kristinehamn område uppföra två paviljonger, en för manliga och en för qvinliga patienter, samt afsedda att hvardera kunna inrymma tio sinnessjuka, och att denna anstalt, i allt hvad de sjukes vård anginge, måtte få ställas under medicinalstyrelsens inseende mot skyldighet för landstinget att ansvara för den ersättning, som för patientens vårdande å anstalten borde utgå, samt förslag uppgjorts till de närmare vilkor och bestämmelser, som för det ifrågasatta medgifvandet synts böra uppställas, så ock efter det landstinget i hufvudsak godkänt samma förslag — föreslagit Riksdagen att för sin del medgifva att uti före-

varande ämne aftal af innehåll statsrådsprotokollet utvisade finge mellan staten och Vermlands läns landsting träffas.

Till ofvan åberopade statsrådsprotokoll har departementschefen anfört följande:

Uti Kongl. Maj:ts stadga angående sinnessjuka den 2 november 1883 vore föreskrifvet, att inom hvarje län skulle vid något af dess lasarett beredas tillfälle till vård för sinnessjuka i de uti § 41 i stadgan omförmälda fall, att sinnessjuk, hvilken vore i trängande behof af vård å hospital, ej genast kunde der blifva intagen, samt att årstid eller andra tillfälliga omständigheter hindrade omedelbart insändande till hospital af sjuk, för hvilken inträde å hospital vore beviljadt.

Sedan Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vermlands län uti skrifvelse till länets år 1893 församlade landsting erinrat om behöfligheten af åtgärders vidtagande för fullgörande af sagda föreskrift, hade af landstinget tillsatts en komité för frågans utredning. Efter det denna komité fullgjort sitt uppdrag, hade frågan företagits till behandling af 1894 års landsting, som ansett, att det förelåge ett trängande behof af verk samma åtgärders snara vidtagande för ett nöjaktigt ordnande af den dittills allt för mycket åsidossatta vården af de sinnessjuka i Vermlands län, hvilka, enligt hvad upplyst blifvit, utgjorde en större del af befolkningen än inom något annat län med undantag af Kopparbergs. Uti en af Kongl. Maj:ts befallningshafvande med skrifvelse den 12 oktober 1894 till Kongl. Maj:t öfverlemnad och dervid i hela dess vidd till bifall förordad ansökning hade landstinget anhållit, att för sinnessjukes vård i de fall, som omförmäldes i förut åberopade stadgande, måtte få för landstingets räkning och på dess bekostnad å hospitalets vid Kristinehamn område uppföras två paviljonger, en för manliga och en för qvinnliga patienter samt afsedda att hvardera kunna inrymma tio sinnessjuka, allt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ansökningen bilagda, af stadsbyggmästaren C. F. Andersson uppgjorda ritningar och kostnadsförslag; och hade landstinget anhållit, att denna anstalt, i allt hvad de sjukes vård anginge, finge ställas under medicinalstyrelsens inseende, mot skyldighet för landstinget att i enlighet med de vilkor, Kongl. Maj:t efter landstingets hörande funne lämpligt bestämma, ansvara för den ersättning, som för patienters vårdande å anstalten borde utgå.

Medicinalstyrelsen, som enligt kongl. remiss häröfver afgifvit utlåtande den 22 maj 1895, efter att hafva dels rådgjort med öfverläkaren vid Kristinehamns hospital A. Envall och med styrelsens biträdande arkitekt i byggnadsärenden hofintendenten A. Kumlien, dels ock genom inspektion, som sistlidet år blifvit verkställd å nämnda hospital, inhemtat

upplysningar om de lokala förhållandena, hade anfört följande: Skyldigheten att, i enlighet med kongl. stadgan den 2 november 1883 angående sinnessjuka, § 41, för kortare tid bereda vård för sinnessjuka å länslasarett, hade ofta hindrande ingripit på länslasarettens hufvudsakliga verksamhetsområde. De sinnessjuka hade ofta på grund af rådande brist på lediga platser vid hospital under längre tid, än afsedt varit, måst vårdas å de vid länslasarettens inrättade afdelningar för sinnessjuka, och derunder varit i saknad af sådan vård, som lämpat sig för deras tillstånd och som vore så mycket mera nödvändig, som en i sjukdomens början anordnad ändamålsenlig behandling lemnade de bästa utsigterna till förbättring. Landstingets framställning kunde därför icke vara annat än fördelaktig för sjukvården. De sjuka skulle derigenom tidigt komma under sakkunnige läkares och sjukvårdares behandling samt blifva delaktiga af de hjälpmedel för sinnessjukets vård, hvilka förefunnes på ett hospital. Länslasarettens blefve derjemte befriade från de sinnessjuka, hvilka i hög grad stört och oroat de öfriga patienterna. Hospitalets tjänstemän finge visserligen derigenom en förökning i sitt arbete, men hospitalet såsom vårdanstalt erhöle en tidsenlig utveckling genom tillägg af två afdelningar, skilda från de öfriga, men dock närbelägna, och afsedda för nyligen insjuknade. — De svårigheter, som möjligen kunde befaras komma att uppstå genom den sammanblandning af statens och landstingets ekonomiska angelägenheter, som medföljde den nu föreslagna anordningen, borde kunna genom noggranna bestämmelser förebyggas. Under den om ock korta tid, som förflutit, sedan en öfverenskommelse i liknande syfte blifvit träffad mellan staten och Malmöhus läns landsting, hade intet förekommit, som kunnat gifva anledning betvifla vare sig lämpligheten af de vid Lunds hospital vidtagna anordningar för en upptagningsanstalt för sinnessjuka från nämnda län eller ändamålsenligheten af den i afseende derå mellan staten och länets landsting afslutade öfverenskommelsen, men väl syntes efter upplysningar, inhemtade vid inspektion i maj 1895, de der träffade anordningarna komma att medföra afsevärda fördelar, hvarför antagas finge, att enahanda anordningar till fromma för sjukvården borde kunna tillämpas äfven vid Kristinehamns hospital. Bestämmelserna i aftalet mellan staten och Vermlands läns landsting syntes därför böra i tillämpliga delar vara desamma, som, jemlikt kongl. bref den 12 juni 1891 angående uppförande vid Lunds hospital för Malmöhus läns räkning af en vårdanstalt för sinnessjuka, gälde mellan staten och Malmöhus läns landsting. Staten borde erhålla skälig ersättning för den ökade kostnad, som förorsakades af den första utredningen och af det framtida under-

hållet samt af de sjukes vård vid de föreslagna paviljongerna, hvilka kunde och borde såsom ett helt och på ett för hospitalets sjukvård förmånligt sätt med hospitalet införlifvas. Detta kunde här liksom vid Lunds hospital ske, utan att derigenom gjordes intrång på landstingets rätt att få det bestämda antalet sinnessjuka i anstalten intaget.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hade medicinalstyrelsen, som gjort vissa erinringar vid de insända ritningarne jemte tillhörande kostnadsförslag och öfverlemnad en ny, af hofintendenten Kumlien upprättad ritning, förordad, att mellan staten och Vermlands läns landsting måtte träffas en öfverenskommelse af följande innehåll:

att för emottagande vid Kristinehamns hospital af sinnessjuka från Vermlands län i sådana fall, som omförmälas i § 41 af kongl. stadgan den 2 november 1883 angående sinnessjuka, länets landsting berättigas att å staten tillhörigt område vid Kristinehamns hospital uppföra två paviljonger, en för manliga och en för qvinliga patienter samt afsedda att vardera kunna inrymma tio sinnessjuka, allt i enlighet med af vederbörande myndighet godkänd ritning;

att landstinget vidkännes kostnaden ej mindre för byggnadernas uppförande med dithörande stadig grundläggning, promenadgårdar, värmeapparater och vattenledningsrör, än äfven för all annan fast inredning m. m., som erfordras för deras begagnande, samt att landstinget för framtiden bestrider underhållskostnaden härför;

att staten anskaffar och underhåller all den lösa utredningen samt ombesörjer och bekostar allt hvad för de sjukes vård i öfrigt erfordras;

att de nya paviljongerna införlifvas med hospitalets öfriga för sjukvården afsedda afdelningar samt att hospitalets styrelse berättigas att fritt förfoga öfver den nya anstalten och använda densamma såsom en upptagningsanstalt för nyligen insjuknade utan afseende på om dessa tillhöra Vermlands eller något annat län, dock med vilkor, att tjugu platser, tio för män och tio för qvinnor, alltid och utan invändning, finnas disponibla endast för sjuka från Vermlands län och att en fullgod vård dessa beredes;

att granskningen af ansökningshandlingar om inträde å lasarett för tillfällig hospitalsvård åt deraf i behof varande sinnessjuka sker i vanlig ordning, så att ifrågavarande patienter till anstalten remitteras af lasarettsläkaren i Karlstad för att å anstalten i Kristinehamn vårdas, till dess för deras hospitalsvård föreskrifna intyg och ansvarsförbindelser genom nämnda lasarettens målsmän anskaffats, hvarefter dessa sjuka, såvidt de pröfvas vara till hospitalsvård berättigade, böra vinna inträde i all-

deles samma ordning som andra sinnessjuka, och utan något som helst företräde för dem såsom tillhöriga Vermlands län;

att för hvarje patient erlägges afgift till staten, hvilken afgift för de första fem åren, efter det anstalten tagits i bruk, utgår med 2 kronor 50 öre för dag och derefter för fem år i sänder bestämmas af Kongl. Maj:t på medicinalstyrelsens förslag och efter landstingets hörande;

att afgiften betalas kvartalsvis af lasarettsdirektionen i Karlstad;

att emellertid ett minimibelopp af tre tusen kronor för hvarje år skall i patientafgifter till staten utgöras;

att, så snart någon å anstalten intagen sinnessjuk derifrån utskrifves eller blifver å hospital eller asyl intagen, landstingets betalningsskyldighet för samma patient upphör, hvarför underrättelse härom genom hospitalets syssloman utan dröjsmål bör lemnas lasarettsdirektionen med uppgift tillika om den tid, hvarunder patienten varit å anstalten vårdad; samt

att staten och landstinget förbehålles ömsesidig rätt till uppsägning af öfverenskommelsen, att upphöra två år efter uppsägningen, med skyldighet för staten att ersätta landstinget kostnaden för byggnaden, derest uppsägningen sker af staten, med det belopp, som bestämmas af fem gode män, af hvilka staten och landstinget utse två hvardera och de sålunda valda den femte, dock att värdet icke får öfverstiga verkliga kostnaden för byggnadens uppförande, samt, derest uppsägningen sker af landstinget, med två tredjedelar af det på förenämnda sätt bestämda värde.

Landstinget, som lemnats tillfälle att yttra sig med anledning af hvad medicinalstyrelsen i ärendet anført, hade enligt beslut den 19 september 1895 för sin del godkänt de af medicinalstyrelsen föreslagna vilkor för uppförande af ifrågavarande upptagningsanstalt med anmärkning allenast, att i förslaget befintlig tvetydighet med afseende på uttryckssättet skulle förekommas: i mom. 4 genom begagnandet af uttrycket »dock med vilkor, att för sinnessjuka i de fall, som omförmålas i § 41 af kongl. stadgan den 2 november 1883 angående sinnessjuka, tjugu platser, 10 för män och 10 för kvinnor, alltid och utan invändning finnas disponibla till upptagning endast för sjuka från Vermlands län, och att en fullgod vård dessa beredes», samt i mom. 5 genom införandet af orden »från Vermlands län» efter uttrycket »åt deraf i behof varande sjuka». Med öfverlemnande af landstingets berörda yttrande hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande uti eget utlåtande förklarar sig icke hafva något att erinra mot bifall till det af medicinalstyrelsen afgifna förslag till den ifrågasatta anstaltens anordnande och framtida underhåll med

de redaktionsförändringar i berörda förslag, hvarpå landstinget fäst uppmärksamheten.

Efter att sålunda hafva redogjort för hvad i ärendet förekommit, yttrar departementschefen slutligen för egen del, att det nu uppgjorda förslaget till öfverenskommelse mellan staten och Vermlands läns landsting vore affattadt i enlighet med det förslag till liknande uppgörelse mellan staten och Malmöhus läns landsting, som, år 1891 framlagdt för Riksdagen, blifvit såväl af Riksdagen som af Kongl. Maj:t godkändt. Det i båda dessa förslag förekommande uttryck, att landstingets betalningsskyldighet för patient, som från lasarett till anstalten remitterats, skulle upphöra, då patienten intoges å hospital eller asyl, afsåge naturligtvis här det fall, att patienten efter i stadgad ordning vunnen behörighet till vård å hospital eller asyl derstädes erhöle sådan, men åsyftade deremot icke den händelse, att någon till anstalten hörande patient, innan behörighet till vård såsom hospitals- eller asylpatient i vederbörlig ordning ernåtts, i stället för att vårdas i anstalten, inlades å hospitalet. Då väsentliga fördelar för sjukvården skulle genom det nu föreliggande förslagens antagande och utförande vinnas, och villkoren i detsamma syntes departementschefen affattade med behörigt afseende å såväl statens som länets intressen, hemställde departementschefen om aflåtande till Riksdagen af proposition i ämnet.

Då utskottet ej haft något att erinra emot Kongl. Maj:ts ifrågasvarande framställning, får utskottet hemställa,

att hvad Kongl. Maj:t i förevarande proposition föreslagit må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 28 april 1896.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.